

Souřadnice času a míst v polštině

Literární historička a teoretička Svatava Urbanová, profesorka na Katedře české literatury a literární vědy Filozofické fakulty Ostravské univerzity a ředitelka Centra regionálních studií FF OU, přednášející také na zahraničních univerzitách, má ve své bibliografii kromě prací otištěných v domácích či zahraničních odborných časopisech celou řadu knižních publikací, mezi nimiž najdeme i práce zaměřené na literaturu pro děti a mládež (např. *Metamorfózy dětské literatury*, 1999). Je ale také autorkou řady slovníkových hesel (např. *Literární slovník severní Moravy a Slezska*, 2001, *Bibliografie literatury pro děti a mládež českého Slezska a severovýchodní Moravy*, 2015), aktivně se podílela na vydání dvoudílné *Kulturněhistorické encyklopedie Slezska a severovýchodní Moravy* (1. vydání 2005). Z výše uvedených informací už může být zřejmé, že nedílnou součástí jejího literárního „životopisu“ je autorčin zájem o region, nikoliv však nějak úzce vyměřený, ale jde doslova o region bez hranic. Stejný název nese i její knižně vydaná *Sociologická sonda do vnímání literatury Ostravska* (2001). A jak už to u autora tak soustavně se zabývajících svými tématy bývá, autoři, o kterých píše, s přibývajícemi pracemi jejími knížkami postupují a S. Urbanová tak vytváří plastický portrét literárního života oblasti a nejednou i s přesahem. Tak tomu bylo například v knížce studií *Souřadnice míst* (2003, spolu s Ivou Málkovou), kde tvoří závěrečnou kapitolu studie S. Urbanové *Stesk jako paměť domova* (Tvorba Milana Kundery posledních let).

Právě na tuto publikaci nejen názvem navazuje soubor dvaceti studií Svatavy Urbanové *Współrzędne czasu i miejsc* (*Souřadnice času a míst*, Univerzita A. Mickiewiczze v Poznani, 2016), jehož překladu se ujali Grażina Balowska a Mieczysław Balowski. Autorka se v nich podle svých slov vyrovnává s problematikou „nového regionalismu“ a reaguje na pohyb v současných hodnotách ve vztahu k tradici, přičemž podnětem byla paměťová studia, která jsou v humanitních vědách středem zájmu.

A tak se zde v Malých životních rekapitulacích vedle sebe objevují studie o poezii Karla Vůjtky, jeho básnické skladbě *Skřivánek* a sbírce *Hlasité nebe*, o novele Václava Chytila *Chodci v soumraku* a povídkách Marie Vosikové. V kapitole *Hledání individuální, národní a sociální identity, související „s pohnutými dějinami střední Evropy ve 20. století“*, najdeme příběhy a událostí z Ostravska, Hlučínska a Jesenicka, reflektované v pracích Svatopluka Pekárka, Oty Filipa, Petra Čichoně, Evy Tvrdé a v souvislosti s komiksovou trilogií Alois Nebel i Jaroslava Rudiše.

V kapitole *Regionalismus s postmoderními dotyky* čteme o románu Miroslava Stoniše *Paterek a pastýřka laní* a detektivce debutující Nely Rywиковé *Dům číslo 6*. Poezii básníků, kteří vstoupili do literatury po listopadu 1989, se věnuje S. Urbanová v kapitole *Básnické reflexe míst a krajiny* a přibližuje v ní práce Bogdana Trojaka, Petra Hrušky, v dalších pak Petra Motýla a prozaika Jana Balabána.

Takřka třísetstránková reprezentativní publikace, opatřena obálkou Evy Damborské, vychází, řečeno slovy Svatavy Urbanové, „z prekonceptů (ze slovesného folkloru, hornické pohádky a pověsti) a končí demytizací v podání současné tvorby. Vše se vysvětluje na knižní produkci severní Moravy a českého Slezska a nechybí tam ani analyticko-interpretační kapitoly“.